

Rezime izvještaja guvernera – jul 2021.

U Izvještaju guvernera za jul 2021. godine dat je prikaz ključnih aktivnosti Centralne banke na realizaciji ciljeva i zadataka definisanih Politikom Centralne banke Crne Gore u 2021. godini, na mjesečnom nivou.

Aktivnosti Centralne banke sprovedene u julu realizovane su u skladu sa planiranim obavezama, utvrđenim Programom rada Centralne banke za 2021. godinu.

U prvom kvartalu 2021. godine, prema preliminarnim podacima Monstata, ostvaren je realni pad od 6,4% u odnosu na prvi kvartal prethodne godine.

Potrošačke cijene su u julu 2021. godine u odnosu na prethodni mjesec veće za 0,3%, a u odnosu na jul prethodne godine za 3,1%.

Industrijska proizvodnja je u prvih sedam mjeseci 2021. godine u odnosu na isti period prethodne godine zabilježila rast od 8,9%. Rast proizvodnje je ostvaren u sektoru snabdijevanja električnom energijom, gasom i parom od 32,1% i sektoru prerađivačke industrije od 1%, dok je u sektoru vađenja ruda i kamena zabilježen pad od 25%.

Broj dolazaka turista prema preliminarnim podacima, u kolektivnom smještaju, u prvih sedam mjeseci 2021. godine iznosio je 347.266 što je za 146% više u odnosu na isti period prethodne godine. Ukupno je ostvareno 1,4 miliona noćenja, što je za 247,8% više nego u istom periodu 2020. godine.

Prema preliminarnim podacima MONSTAT-a, u vazdušnom saobraćaju je broj prevezenih putnika na aerodromima u prvih šest mjeseci 2021. godine u odnosu na isti period prethodne godine povećan za 20,6%, a prevoz robe za 35,3%. Broj prevezenih putnika u željezničkom saobraćaju je smanjen za 5,2%, a prevoz robe za 34,7%. Broj prevezenih putnika u drumskom saobraćaju je smanjen za 17,5%, dok je prevoz robe povećan za 0,5% u odnosu na isti period prethodne godine.

U šumarstvu je u prvih sedam mjeseci 2021. godine, proizvedeno ukupno 37.995 m³ šumskih sortimenata, što je za 72,3% niže nego u istom periodu 2020. godine. Prema preliminarnim podacima MONSTAT-a, građevinarstvo je u prvih šest mjeseci 2021. godine zabilježilo pad vrijednosti izvršenih građevinskih radova od 1,3% i rast efektivnih časova rada od 1,5% u odnosu na isti period 2020. godine.

Prosječan broj zaposlenih u junu 2021. godine iznosio je 149.371 lica, što je za 1,2% manje u odnosu na prethodni mjesec, i za 16,2% u odnosu na jun 2020. godine. Broj nezaposlenih lica u Crnoj Gori je u julu 2021. godine iznosio 54.697 što predstavlja pad od 1,8% u odnosu na prethodni mjesec, a rast u odnosu na jul 2020. godine od 29,1%.

Ukupan broj privrednih subjekata koji se u Centralnom registru privrednih subjekata vode kao aktivni, a koji u Centralnom registru transakcionih računa imaju aktivne račune na 31. 07. 2021. godine, bio je 51.629 od kojih je 15.311 ili 29,7% bilo u blokadi. U poređenju sa prethodnim mjesecom, broj blokiranih privrednih subjekata je manji za 0,3%, dok je u poređenju sa istim mjesecom 2020. godine rast iznosio 2,9%. Ukupan dug po osnovu kojega je izvršeno blokiranje računa privrednih subjekata je na kraju jula 2021. godine iznosio 802 miliona eura, i bio je veći za 0,04% na mjesečnom nivou, dok je na godišnjem nivou bio veći za 25,8%.

Od ukupnog broja blokiranih privrednih subjekata na 31. 07. 2021. godine (15.311) u neprekidnoj blokadi do 365 dana bilo je 1.471 privrednih subjekata čija blokada je iznosila 88,6 miliona eura što čini 11,1% ukupnog iznosa blokade privrednih subjekata, dok je u neprekidnoj blokadi duže od 365 dana bilo 13.840 privrednih subjekata sa iznosom blokade od 713,4 miliona eura što čini 88,9% ukupnog iznosa blokade privrednih subjekata.

Koncentracija duga na dan 31. 07. 2021. godine je bila relativno velika, jer se na 10 najvećih blokiranih privrednih subjekata (0,06% ukupno evidentiranih blokiranih privrednih subjekata), odnosilo 23,7% ukupnog duga po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa. Takođe, 50 blokiranih privrednih subjekata (0,3% ukupno blokiranih privrednih subjekata) učestvovalo je sa 45,7% u ukupnom dugu po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa.

Ukupna aktiva banaka na kraju jula 2021. iznosila je blizu pet milijardi eura, što na godišnjem nivou predstavlja rast za 421,4 miliona eura, ili 9,2%. U strukturi aktive dominantno mjesto zauzimali su krediti, koji su na kraju jula 2021. godine iznosili 3.415,1 milion eura i ostvarili su rast od 3,1% u odnosu na prethodni mjesec, dok su u odnosu na jul prethodne godine ostvarili rast od 7,3%.

U strukturi pasive, dominantno učešće od 76,6% zauzimali su depoziti. Depoziti u bankama u julu 2021. godine iznosili su 3.829,9 miliona eura, i zabilježili su mjesečni rast od 4,2%, dok u odnosu na jul 2020. godine bilježe rast od 16%. Ukupan kapital banaka na kraju jula 2021. godine iznosio je 620,6 miliona eura, i

veći je u odnosu na prethodni mjesec za 1,1%, dok je u odnosu na isti period prethodne godine veći za 1,1%.

Kreditni banaka koji kasne sa naplatom (bez kamata i vremenskih razgraničenja) na kraju jula 2021. godine iznosili su 168,6 miliona eura i u odnosu na prethodni mjesec zabilježili su rast od 1,4%, dok u odnosu na jul 2020. godine bilježe pad od 18,2%. Nekvalitetni krediti (bez kamata i vremenskih razgraničenja) na kraju jula 2021. godine iznosili su 186,3 miliona eura i činili su 5,5% ukupnih kredita. U odnosu na prethodni mjesec, nekvalitetni krediti banaka zabilježili su pad od 1,4%, dok su na godišnjem nivou bili veći za 14,6%.

Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na ukupno odobrene kredite na kraju jula 2021. godine iznosila je 5,75%, i bila je za 0,03 p.p. niža u odnosu na kraj prethodnog mjeseca, dok je u odnosu na kraj jula 2020. godine zabilježila pad od 0,12 p.p. Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na novoodobrene kredite u julu 2021. godine iznosila je 5,38%, i bila je na istom nivou kao i u prethodnom mjesecu, dok na godišnjem nivou bilježi rast od 0,13 p.p. Prosječna ponderisana efektivna pasivna kamatna stopa iznosila je 0,36% na kraju jula 2021. godine i bila je za 0,01 p.p. niža u odnosu na kraj prethodnog mjeseca, dok je u odnosu na isti period prethodne godine bila niža za 0,05 p.p.

Obavezna rezerva banaka iznosila je 193,4 miliona eura na kraju jula 2021. godine, i bilježi rast od 4,2 miliona eura ili 2,2% na mjesečnom nivou, dok je u odnosu na isti period prethodne godine veća za 14,6 miliona eura ili 8,2%. Tokom jula 2021. godine sve banke su izdvajale i održavale obaveznu rezervu u propisanom iznosu. Od ukupnog iznosa izdvojene obavezne rezerve, na računu obavezne rezerve u zemlji izdvojeno je 54,9%, dok je na računu Centralne banke u inostranstvu izdvojeno 45,1%.

Bruto premija osiguranja je iznosila 58,3 miliona eura za prvih sedam mjeseci 2021. godine. U njoj strukturi dominiraju premije neživotnog osiguranja (82%), dok se ostatak odnosi na fakturisane premije životnog osiguranja (18%).

Ostvareni promet na Montenegroberzi tokom sedam mjeseci 2021. godine iznosio je 33,2 miliona eura, ostvaren je kroz 1.050 transakcija i u odnosu na isti period prethodne godine bio je veći 2,3 puta. Tržišna kapitalizacija na dan 31. 07. 2021. godine iznosila je 3.169,1 milion eura, i na mjesečnom nivou bilježi rast od 0,4%, dok na godišnjem nivou bilježi pad od 5,2%.

Berzanski indeks MONEX, čija je vrijednost na kraju jula 2021. godine bila 10,874,37 indeksnih poena, bilježi pad od 1,7% u odnosu na kraj prethodnog

mjeseca, dok je na godišnjem nivou zabilježio rast od 6,9%. Indeks MNSE10 iznosio je 744,90 indeksnih poena i bilježi rast od 0,1% u odnosu na kraj prethodnog mjeseca, dok u odnosu na jul prethodne godine bilježi rast od 8%.

Izvorni prihodi budžeta za prvih sedam mjeseci 2021. godine, prema preliminarnim podacima Ministarstva finansija i socijalnog staranja, iznosili su 982 miliona eura i bili su neznatno niži od planiranih, a u odnosu na uporedni period prethodne godine ostvarili su rast od 11,3%. Budžetski rashodi iznosili su 1,1 milijardu eura i bili su niži za 4,5% u poređenju sa periodom januar-jul 2020. godine, a u poređenju sa planiranim za 7,6%. Budžetski deficit iznosio je 118,9 miliona eura ili 2,6% procijenjenog godišnjeg BDP-a.

Na kraju marta 2021. godine, državni dug (bruto) je iznosio 4.097,5 miliona eura ili 88,4% BDP-a. Od toga, na unutrašnji dug se odnosilo 454,8 miliona eura ili 9,8% BDP-a, a na spoljni dug 3.642,7 miliona eura ili 78,6% BDP-a. Neto državni dug iznosio je 77% BDP-a.

U julu su nastavljene aktivnosti Centralne banke vezane za ispunjenje obaveza na putu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji. Između ostalog, u okviru aplikacije za ekspertsku podršku za ocjenu usklađenosti Nacrta zakona o izmjenama i dopunama Zakona o platnom prometu sa Direktivom EU 2015/2366 o platnim uslugama na unutrašnjem tržištu (*PSD2*), pripremljen je projektni zadatak, tzv. *Terms of Reference*, koji je potom dostavljen Delegaciji EU u Crnoj Gori. Ostvareno je učešće na sastanku sa predstavnicima Kancelarije za evropske integracije u cilju sagledavanja modaliteta za unapređenje saradnje u oblasti razmjene informacija i podataka za potrebe pregovaračkog procesa. Ažuriran je nacrt dokumenta „Mapa puta za ispunjenje završnih mjerila u PP 9”.

U cilju podsticanja i očuvanja zdravog bankarskog sistema, kontinuirano je nadgledano i analizirano stanje u bankarskom sistemu Crne Gore. Upravljanje međunarodnim rezervama vršeno je na principima likvidnosti i sigurnosti. Uspješno su izvršene i aktivnosti u vezi sa ulogom Centralne banke kao fiskalnog agenta. Raspoloživost RTGS i DNS sistema iznosila je 100% u julu.

Javnost je u skladu sa najvišim standardima transparentnosti pravovremeno informisana o aktivnostima, ciljevima i rezultatima rada CBCG, izdavanjem saopštenja i publikacija, putem veb prezentacija i nastupima u medijima. Centralna banka je nastavila da na svojoj internet stranici objavljuje podatke o pravnim licima i preduzetnicima čiji su računi blokirani u iznosu većem od 10.000 eura u neprekidnom trajanju dužem od 30 dana, u skladu sa usvojenim Zakonom o dopuni Zakona o platnom prometu.